

Sygn. akt III RC 39/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 kwietnia 2019 roku

Sąd Rejonowy w Kłodzku III Wydział Rodzinny i Nieletnich

w składzie :

Przewodniczący: SSR Anna Szpojankowska - Essel

Protokolant: Nelli Bednarek

po rozpoznaniu w dniu 18 kwietnia 2019r.

na rozprawie

sprawy z powództwa H. S.

przeciwko M. K.

o alimenty

I. oddała powództwo,

II. zasądza od powódki H. S. na rzecz pozwanej M. K. koszty zastępstwa procesowego w wysokości 1.217 zł.

UZASADNIENIE

H. S. wystąpiła o zasądzenie na jej rzecz alimentów od M. K. - w kwocie 460 zł miesięcznie i od Z. S. również w kwocie 460 zł miesięcznie.

W uzasadnieniu wskazała, że jest matką obojga pozwanych oraz T. D.. Obecnie przebywa w (...) św. J. w S. Górnym. Miesięczny koszt jej pobytu wynosi łącznie z zaopatrzeniem w leki i pampersy 2 800 zł, tymczasem otrzymywana przez nią renta wynosi 1 452,39 zł. W związku z tym do zabezpieczenia jej życiowych potrzeb brakuje 1 347,61 zł miesięcznie, co podzielone na trójkę jej dzieci daje kwotę 449,20 zł miesięcznie na każde z nich, mając na uwadze konieczność posiadania drobnych kwot dla bieżących potrzeb kwotę 449,20 zł należało zaokrąglić do wysokości 460 zł. Powódka posiadała majątek w postaci nieruchomości oraz środków finansowych lecz został on rozdysponowany pośród najbliższej rodziny. Próba pozasądowego załatwienia sporu nie powiodła się. Oboje pozwani odpowiedzieli negatywnie na wezwanie do złożenia na piśmie oświadczeń, w których zobowiązują się do płacenia renty alimentacyjnej na rzecz powódki po 460 zł miesięcznie.

W swojej odpowiedzi na pozew z dnia 7 listopada 2018r. pozwana M. K. wniosła o oddalenie powództwa. Wskazała, że powódka 25 marca 2015r. wniosła do Sądu Rejonowego w Kłodzku pozew o alimenty przeciwko T. D., M. K. i Z. S. (sygn. akt III RC 170/15). W odniesieniu do pozwanej M. K. powódka cofnęła pozew zrzekając się dochodzonego pozewem roszczenia. Wobec cofnięcia pozwu Sąd Rejonowy w Kłodzku prawomocnym postanowieniem z dnia 10 września 2015r. umorzył postępowanie. W tej sytuacji – wobec zrzeczenia się roszczenia – pozwana została zwolniona od zobowiązania i wskutek tego powództwo przeciwko niej mogłoby być wytoczone tylko wówczas gdyby powódka wystąpiła z żądaniem opartym na innych okolicznościach faktycznych. Ponieważ powódka opiera żądanie zawarte w pozwie na tych samych okolicznościach faktycznych, na których opierała żądanie objęte pozwem w sprawie o sygnaturze III RC 170/15 – powództwo w odniesieniu do M. K. winno zostać przede wszystkim z tej przyczyny oddalone. Pozwana podniosła także, iż jej możliwości zarobkowe i majątkowe nie pozwalają na łożenie alimentów na

rzecz powódki, a sama H. S. mogłaby przebywać w Zakładzie (...) w N., w którym wcześniej przebywała, a w którym koszty pobytu w całości mogłaby pokrywać ze swoich dochodów.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

H. S. jest matką pozwanego Z. S., pozwanej M. K. oraz T. D.. Ma 86 lat, zaliczona jest osób niepełnosprawnych w stopniu znacznym. Rozpoznano u niej chorobę Alzheimera. Od marca 2019 r. powódka otrzymuje świadczenie rentowe wraz z dodatkiem pielęgnacyjnym w wysokości 1556,68 zł miesięcznie. Wcześniej, w okresie objętym powództwem, otrzymywała takie same świadczenia, w nieznacznie mniejszej wysokości.

dowód:

- orzeczenie o stopniu niepełnosprawności z dnia 20 lutego 2012r. wydane przez Starostwo Powiatowe w K. (...) ds. Orzekania o Niepełnosprawności, k.5 akt III RC 170/15,

- karta konsultacji neurologicznej z dnia 3 grudnia 2014r. wydana przez lekarza medycyny specjalistę neurologa Z. K., k.54 akt III RC 170/15,

-decyzja z dnia 8 marca 2019r. wydana przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. Inspektorat w K., k.118,

W 2006r. powódka wraz ze swoim mężem darowała własność nieruchomości położonej w K. przy ulicy (...) w udziałach 2/3 części M. K. i 1/3 część Z. S., przy czym jednocześnie na wyżej opisanej nieruchomości ustanowiona została dożywotnia służebność mieszkania na rzecz powódki i jej męża. W roku 2012 r., po śmierci męża powódka zrzekła się ustanowionej na nieruchomości służebności osobistej. Nieruchomość została podzielona na dwa odrębne mieszkania, należące do M. K. i Z. S., a H. S. zamieszkała w mieszkaniu należącym do jej córki T. D.. W październiku 2013 r. powódka otrzymała pierwszą transzę spadku z zagranicy w wysokości 80 000 dolarów amerykańskich, co stanowiło wówczas równowartość około 240 000 zł. Z tych pieniędzy powódka obdarowała swojego syna Z. S. i jego córkę kwotą 115 000 zł, 60 000 zł otrzymała T. D., a 50 000 zł otrzymały dwie córki T. D.. Z pozostałych pieniędzy powódka kupiła sobie wyposażenie do domu w postaci lodówki, telewizora i dwóch wersalek. W lipcu 2014r. powódka otrzymała drugą transzę spadku w wysokości 51 000 dolarów amerykańskich. Z tej kwoty 50 000 zł otrzymała T. D. na „przechowanie”, pieniądze te zostały ulokowane w banku. Kwota 18 000 dolarów amerykańskich została przekazana wnuczce powódki, a córce pozwanej M. K., mieszkającej w Wielkiej Brytanii. Pozostałą część tej transzy spadku powódka miała zamiar także przekazać swojej wnuczce – córce M. K.. W lutym 2015r. powódka zamieszkała w (...) św. J. w S. Górnym. Z powództwa H. S. przeciwko T. D., M. K. i Z. S. w dniu 25 marca 2015r. przed tutejszym Sądem zawisła sprawa o alimenty, sygnatura akt III RC 170/15. W dniu 29 kwietnia 2015r. T. D. i Z. S. zawarli z powódką ugodę, na mocy której zobowiązali się łożyć raty alimentacyjne na rzecz powódki w kwocie po 317 zł miesięcznie każde z nich, w związku z czym Sąd Rejonowy w Kłodzku umorzył postępowanie w tym zakresie. W stosunku do pozwanej M. K. H. S. cofnęła wówczas powództwo.

dowód:

- akta sprawy III RC 170/15 Sądu Rejonowego w Kłodzku,

- akta sprawy III RC 266/15 Sądu Rejonowego w Kłodzku,

- zeznania T. D., k.119-120,

- zeznania M. K., k.120

W dniu 13 czerwca 2015 r. powódka opuściła dom opieki w S. Górnym i zamieszkała u córki M. K.. W tym samym roku H. S. otrzymała trzecią transzę spadku w wysokości 38 000 dolarów amerykańskich. Z tymi pieniędzmi udała się do Wielkiej Brytanii, do swojej wnuczki – córki pozwanej M. K. z zamiarem zamieszkania z wnuczką na stałe.

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Kłodzku z dnia 14 kwietnia 2016r. w sprawie III RC 629/15 ustalono, że obowiązek alimentacyjny T. D. i Z. S. względem H. S. wynikający z ugody zawartej przed Sądem Rejonowym w Kłodzku w dniu 29 kwietnia 2015r. w sprawie III RC 170/15 wygasł z dniem 13 czerwca 2015r.

dowód:

- wyrok SR w Kłodzku w sprawie III RC 629/15

- zeznania T. D., k.119-120,

- zeznania M. K., k.120

Powódka powróciła z Wielkiej Brytanii jeszcze w tym samym roku i ponownie zamieszkała ze swoją córką M. K.. Na przełomie roku 2015 i 2016 powódka w rozmowie z córką T. D. i synem Z. S. wskazała, że jej życzeniem jest aby jej oszczędności w kwocie 50 000 zł, zdeponowane w banku, przenieść na konto (...) św. J. w S. Górnym, bowiem chce ona tam zamieszkać. Na prośbę M. K. powódka pozostała jednak z nią we wspólnym mieszkaniu. W lipcu 2016 r. T. D. przekazała powódce za pośrednictwem poczty jej oszczędności. Po 10 miesiącach wspólnego mieszkania z M. K., powódka zamieszkała w Zakładzie (...) w N.. Odpłatność za pobyt w tej placówce wynosiła 70% dochodów powódki, a 30% (około 360 zł) pozostawało do dyspozycji H. S.. Środkami tymi dysponowała nią wówczas M. K., kupując za nie matce owoce, słodycze, pościel. Powódka sygnalizowała pozostałym dzieciom, iż nie chce mieszkać w ZOL w N.. Chciałaby ponownie zamieszkać w domu opieki prowadzonym przez siostry zakonne w S. Górnym. H. S. 5 listopada 2017 r. będąc w ZOL w N. doznała urazu głowy.

Postanowieniem z dnia 30 października 2017 r. Sąd Rejonowy w Kłodzku ustanowił dla niepełnosprawnej H. S. kuratora w osobie T. D. do prowadzenia wszelkich spraw związanych ze stanem zdrowia, leczeniem, miejscem pobytu, rozporządzeniem otrzymywanych świadczeń H. S..

W dniu 14 listopada 2017r. powódka została wypisana na własne żądanie z ZOL w N..

Od 14 listopada 2017 r. powódka przebywa w (...) św. J. w S. Górnym. Koszty pobytu w ośrodku do końca 2018r. wynosiły 2 400 zł tytułem stałej opłaty za miesięczny pobyt oraz około 400 zł miesięcznie na leki i pampersy. Od stycznia 2019r. opłata podstawowa za pobyt wzrosła do kwoty 2 500 zł miesięcznie.

dowód:

- akta sprawy III RNs 294/17,

- zeznania T. D., k.119-120,

- zeznania M. K., k.120,

- karta informacyjna z pobytu na izbie przyjęć z dnia 6 listopada 2017r. wydana przez Szpital w K., k.88,

- karta informacyjna leczenia szpitalnego z dnia 14 listopada 2017r. wydana przez ZOL w N., k.89,

- zaświadczenie o hospitalizacji z dnia 14 listopada 2017r. wydane przez „ZOZ” w K., k.91,

- zaświadczenie z dnia 14 listopada 2017r. wydane przez (...) św. J. w S., k.10,

- zaświadczenie z dnia 13 listopada 2018r. wydane przez (...) św. J. w S., k.78

Pismem z dnia 1 grudnia 2017 r. powódka wezwała M. K. i Z. S. do złożenia oświadczeń na piśmie o zobowiązaniu się do płacenia poczynszy od miesiąca grudnia 2017 r. do dnia 14-tego każdego miesiąca renty alimentacyjnej na rzecz H. S., każde z nich po 460 zł miesięcznie.

W odpowiedzi M. K. odmówiła zapłaty. Natomiast pozwany Z. S. uznał roszczenie do kwoty 340 zł miesięcznie.

dowód:

- pismo z dnia 1 grudnia 2017r., k.12-13,

- pismo z dnia 6 grudnia 2017r., k.14,

- pismo z dnia 11 grudnia 2017r., k.15-16

Pozwana M. K. ma lat 56. Utrzymuje się ze świadczenia rentowego w wysokości 722,93 zł miesięcznie. Choruje przewlekle, wymaga ciągłego przyjmowania leków i okresowej kontroli lekarskiej. Nie ma nikogo na utrzymaniu. Prowadzi gospodarstwo domowe wraz z mężem, który pracuje i zarabia około 2 600 zł netto. Pozwana mieszka we własnym mieszkaniu. Ponosi koszty jego utrzymania, na które składają się: podatek od nieruchomości w kwocie około 250 zł rocznie, opłata za śmieci 27 zł miesięcznie, ogrzewanie, gaz i woda w łącznej kwocie około 300 zł, prąd 60 zł miesięcznie. M. K. ponosi także koszty utrzymania samochodu.

dowód:

- decyzja z dnia 1 marca 2018r. wydana przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W., k.75,

- zaświadczenie lekarskie z dnia 31 października 2018r. wydane przez lekarza chorób wewnętrznych specjalistę (...), k.76,

- zeznania M. K., k.79-80

W toku postępowania w niniejszej sprawie powódka z pozwanym Z. S. zawarli ugodę sądową, na mocy której pozwany zobowiązał się do zapłaty na rzecz matki kwoty 350 zł miesięcznie tytułem alimentów, poczynszy od dnia 1 grudnia 2018 r. oraz do zapłaty kwoty 4.200 zł (z rozłożeniem płatności na raty) tytułem skapitalizowanych alimentów za okres od 1 grudnia 2017 r. do 30 listopada 2018 r.

Sąd zważył co następuje:

Powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Celem obowiązku alimentacyjnego jest uzasadnione względami humanitarnymi i moralnymi zapewnienie osobom, które własnymi siłami i środkami nie mogą zaspokoić swych potrzeb bytowych, niezbędnej pomocy ze strony ich bliskich krewnych, których sytuacja umożliwia udzielenie takiej pomocy. Treścią obowiązku alimentacyjnego jest dostarczanie uprawnionemu środków utrzymania, a zatem środków niezbędnych do zaspokojenia usprawiedliwionych potrzeb.

Zgodnie z art.128 k.r.o. obowiązek dostarczania środków utrzymania, a w miarę potrzeby także środków wychowania (obowiązek alimentacyjny) obciąża krewnych w linii prostej oraz rodzeństwo.

Ze względu na treść art. 133 § 2 k.r. i o. ustanawiającego przesłankę niedostatku jako uzasadniającą żądanie roszczenia o świadczenia alimentacyjnego, w niniejszej sprawie kluczowa jest ocena, czy ta kategoria obejmuje sytuację materialną H. S..

Niedostatek jest pojęciem niedookreślonym. W piśmiennictwie oraz orzecznictwie sądów rodzinnych przyjmuje się, iż niedostatek oznacza niemożność zaspokojenia przez uprawnionego do alimentacji jego usprawiedliwionych potrzeb tak materialnych, jak i niematerialnych. Zgodnie ze stanowiskiem NSA (wyr. NSA z 4.10.2011 r., (...) 631/10, L.) niedostatek nie musi wiązać się z sytuacją, w której wierzyciel alimentacyjny nie ma żadnych środków utrzymania, gdyż wystarczy, aby nie był on w stanie samodzielnie zaspokoić swoich usprawiedliwionych potrzeb w zakresie utrzymania i wychowania. O osobie ubiegającej się o alimenty z powodu niedostatku można mówić wówczas, gdy nie potrafi ona zaspokoić samodzielnie swych potrzeb na poziomie zbliżonym do minimum socjalnego, przy czym "nie potrafi" to znaczy, że nie posiada dostatecznych środków pomimo podejmowania starań, by je pozyskać. Oceniając, czy uprawniony znajduje się w niedostatku, należy wziąć pod uwagę wszystkie okoliczności, które kształtują jego życiowe i majątkowe położenie (zob. m.in. wyr. SN z 5.5.1998 r., I CKN 95/98, L.; wyr. SN z 7.10.1999 r., I CKN 146/98, L.). Stan niedostatku usuwają wszelkie dochody, jakie uprawniony do alimentacji może osiągnąć i zużyć na zaspokojenie swych potrzeb, w szczególności wynagrodzenie za pracę lub świadczone usługi, dochody uzyskiwane z posiadanego majątku, świadczenia emerytalne lub rentowe, renty odszkodowawcze itp.

Zgromadzony w niniejszej sprawie materiał dowodowy pozwala na stwierdzenie, że powódka H. S. nie znajduje się w niedostatku. Uzyskuje ona stałe świadczenie emerytalne wraz z dodatkiem pielęgnacyjnym w wysokości 1556,68 zł, corocznie waloryzowane. Jest także uprawniona, w wyniku zawartej ugody w dniu 15 listopada 2018r. ze Z. S., do alimentów w wysokości 350 zł miesięcznie. Dodatkowo powódka, w czasie stosunkowo nieodległym od wyrokowania w niniejszej sprawie, już jako osoba w podeszłym wieku, otrzymała spadek w znaczącej wysokości. Częściowo rozdysponowała środki finansowe pochodzące ze spadku pośród najbliższej rodziny, ale część pochodzących z tego źródła pieniędzy umieszczona została na koncie wnuczki, co samo w sobie nie świadczy o darowiznie, nie można bowiem wykluczyć, że lokowania pieniędzy na rachunkach innych osób było jedynie czynnością techniczną - wszak powódka nie korzysta z własnego rachunku bankowego. Powódka nie dowiodła, że została pozbawiona funduszy zabranych ze sobą do Wielkiej Brytanii.

Niemniej wskazać należy, że rozporządzenie znaczną częścią majątku (nabytego spadku) ma istotne znaczenie dla oceny zasadności roszczenia o alimenty. Nawet bowiem, gdyby powódka znajdowała się w niedostatku (czego, zdaniem Sądu nie wykazała), żądanie alimentów powinno zostać poprzedzone wyczerpaniem przez powódkę własnych możliwości uzyskania środków potrzebnych do zaspokojenia jej usprawiedliwionych potrzeb. Taką możliwość niesie uregulowanie zawarte w art. 897 k.c., który stanowi, że jeżeli po wykonaniu darowizny darczyńca popadnie w niedostatek, obdarowany ma obowiązek, w granicach istniejącego jeszcze wzbogacenia, dostarczać darczyńcy środków, których mu brak do utrzymania odpowiadającego jego usprawiedliwionym potrzebom albo do wypełnienia ciężących na nim ustawowych obowiązków alimentacyjnych. Obdarowany może jednak zwolnić się od tego obowiązku zwracając darczyńcy wartość wzbogacenia.

Powódka przebywa zgodnie ze swoją wolą w (...) św. J. w S. Górnym. Bez znaczenia jednak pozostaje porównanie tamtejszych warunków bytowych z warunkami panującymi w Zakładzie (...) w N., gdzie przebywała wcześniej. Sąd przyjął bowiem założenie, że zapewniony własnymi środkami (i to przy ich jedynie częściowym wykorzystaniu) pobyt w legalnie działającym i pozostającym pod nadzorem służb publicznych zakładzie opieki, zapewniającym całodobową opiekę (w tym medyczną), wyżywienie i obsługę wyklucza niedostatek starszej osoby. Nadmienić należy, że powódka ma możliwość korzystania nie tylko z zakładu opieki w N. ale także w innych miejscowościach. Korzystając z możliwości pobytu w domu pomocy społecznej ponosiłaby odpłatność w wysokości nie więcej niż 70% wysokości swojego dochodu, a na własne potrzeby mogłaby wydatkować pozostałe 30%. Zatem żądanie sprowadzające się w istocie do finansowania pobytu (poprzez alimentację) w prywatnej placówce zmierza do zapewnienia oczekiwanego, podwyższonego standardu opieki i bytowania, a nie do eliminacji niedostatku, czemu służyć ma alimentacja.

Z tych też względów Sąd oddalił, powództwo, jako nie znajdujące oparcia w art. 133 § 2 k. r i o.

Podstawą orzeczenia o kosztach stał się w niniejszej sprawie art.98 § 1 k.p.c.